

АВТОМАТИЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЗА МСФЗ

Мошківський В.В., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Ковальова Т.В., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Впровадження МСФЗ у вітчизняну облікову практику, безумовно, є тенденцією, продиктованою сучасними вимогами ринку. Насамперед, серед тих, кому слід замислитися над застосуванням міжнародних стандартів, є іноземні компанії або організації, діяльність яких так чи інакше пов'язана із закордонним бізнесом. З цього випливає, що постає питання про найоптимальніший спосіб підготовки звітності за МСФЗ. На даний момент такими є: спосіб складення звітності по МСФЗ вручну шляхом трансформації даних НП(С)БО; спосіб автоматизації процесу підготовки звітності по МСФЗ.

Перетворення в електронні таблиці та бази даних, наприклад, MSExcel вважається одним із найпростіших, найшвидших і водночас найнижчим за вартістю методом підготовки звітності за МСФЗ, проте має низку недоліків. Складнішим, але водночас якіснішим і достовірнішим, способом є використання автоматизованих інструментів підготовки звітності за МСФЗ. Крім цього, доступні й різні варіанти часткової автоматизації даних та їх подальшого опрацювання вже без використання програмних продуктів. Під час підготовки та формування проекту програмного забезпечення з метою достовірного відображення фінансової діяльності організації виділяють 3 основні етапи: під першим етапом мається на увазі розробка основної методологічної бази і постановка необхідних до виконання завдань. Інакше кажучи, основна суть етапу полягає у формуванні вимог до програми і того, яким чином ця програма буде працювати; на другому етапі кваліфіковані експерти

(фахівці) займаються розробкою технічного завдання програмного забезпечення з урахуванням вимог, висунутих на першому етапі; на третьому етапі відбувається вибір виконавця для проекту, тому що під час розв'язання задач з автоматизації важливо, хто буде відповідати за виконання роботи. Водночас можна автоматизувати як потранзакційний облік у частині кожної операції, так і окремі алгоритми трансформації. Для того, щоб визначити найкращий варіант автоматизації, потрібно провести порівняння і виявити, якому способу надається перевага і який є зручнішим у використанні. Використовуючи метод трансляції даних, необхідне створення підсистеми МСФЗ у програмному продукті, в якому здійснюється ведення бухгалтерського обліку організації. Під підсистемою МСФЗ розуміють спеціальний функціонал програмного забезпечення з автоматизованого ведення бухгалтерського обліку за МСФЗ в обліковій системі, яку було обрано для цілей ведення обліку.

Водночас автоматизований облік досягається з використанням часткової трансляції даних, що передбачає формування на окремому плані рахунків МСФЗ проводок такими трьома способами: трансляція проводок бухгалтерського обліку відповідно до правил меппінгу. Під меппінгом розуміють відповідності між даними НП(С)БО та МСФЗ, які задаються в підсистемі МСФЗ; відображення ручними операціями тих даних, які не конвертуються з бухгалтерського обліку і для яких нераціонально створювати спеціальний функціонал; розробка спеціального функціоналу з можливістю аналізу рухів даних бухгалтерського обліку за період за тими ділянками, що не підлягають конвертації з бухгалтерського обліку з огляду на різні причини. І перш ніж приступити до автоматизації, говорячи про метод трансляції даних, необхідна підготовка методологічної бази, яка буде основою розроблюваної підсистеми МСФЗ і яку необхідно адаптувати і, в разі потреби, розробити під пев-

ний програмний продукт. Формування карти функціонального покриття відбувається за результатами аналізу даних бухгалтерського обліку за періоди, що передують звітному. Так, карта функціонального покриття містить у собі типові господарські операції з різних ділянок обліку, а також спосіб, який було обрано для відображення конкретних операцій на плані рахунків МСФЗ.

Виділяють два способи відображення операцій у плані рахунків МСФЗ:

1) перетворення даних бухгалтерського обліку за правилами меппінгу;

2) ведення обліку за МСФЗ незалежно від бухгалтерського обліку: ведення в ручному режимі; ведення за допомогою спеціального автоматизованого функціоналу.

Відповідно до розробленої методології визначаються функціонально-технічні вимоги до підсистеми МСФЗ, які будуть використані програмістами як основа при створенні технічного завдання програми.

Крім цього, варто згадати, що в розробленні підсистеми МСФЗ з нуля необхідності немає. Це пов'язано з тим, що ринок багатий на програмні продукти, які враховують різні можливості ведення обліку за МСФЗ методом трансляції даних. Усе що залишається зробити програмістам – адаптувати вже наявний програмний продукт з урахуванням специфіки діяльності організації, а також її потреб.

Розглядаючи метод трансформації даних, необхідно для початку звернути увагу на саме його визначення. Трансформація даних передбачає під собою процес складання звітності за МСФЗ, як правило, за допомогою перегруповання облікової інформації, а також коригуванням статей звітності, які були підготовлені за правилами НП(С)БО. Автоматизація трансформації даних можлива на рівні програмного продукту організації, після чого відбувається консолідація поза програмним обладнанням, де виконувала-

ся трансформація. Крім цього, автоматизація можлива і на одному рівні, де буде виконуватися одночасно і трансформація, і консолідація. Цей варіант передбачає формування звітності за МСФЗ у програмному продукті таким чином:

1) спочатку із зовнішніх джерел вивантажують дані бухгалтерського обліку;

2) далі виконують автоматичну трансформацію даних бухгалтерського обліку за допомогою спеціального функціоналу, який розробили і налаштували під це;

3) виконують автоматичну консолідацію даних;

4) відбувається формування консолідованої звітності за МСФЗ.

Для того, щоб використовувати такий спосіб підготовки та формування звітності за МСФЗ необхідно окремо розробити або ж адаптувати різні методологічні документи. Наявність документа, що містить опис коригувань, притаманна методу трансляції. У ньому знаходить своє відображення перелік трансформаційних і консолідаційних коригувань, здійснюваних на дату підготовки звітності за МСФЗ. Незалежно від вибору автоматизованого методу формування звітності за МСФЗ їхні переваги значно перевершують ручний спосіб. Так, автоматизована підготовка звітності дає змогу: знизити витрати на придбання консультаційних послуг з МСФЗ; скорочує витрати на аудит звітності за МСФЗ; підвищує конкурентоспроможність організації та збільшує її капіталізацію. При визначенні способу складання звітності, варто відштовхуватися від поставлених завдань перед компанією, ресурсів, якими вона володіє, і може вплинути на процес формування звітності за МСФЗ. Також не варто нехтувати визначенням вигод, які організація може отримати при здійсненні цієї діяльності. Придбання спеціального програмного продукту для здійснення методу трансформації на практиці часто є нерентабельним. Цей спосіб ефективніше реалізувати, використо-

вуючи MSExcel. Для формування звітності за МСФЗ методом трансляції буде доречним придбання спеціального програмного забезпечення. У цій сфері активно розвивається західний ринок. Так, свого поширення набули такі розробки: SCALA, SUN, PLATINUM, AXAPTA тощо. Усі вони відрізняються своїм функціоналом, але їх завдання різною мірою спрямовані на вдосконалення автоматизації складання звітності.

Перелік посилань:

1. Акімова, Н.С., Наумова, Т.А., Азадєн, А., Козуб, В.О., Козуб С.О. Моделі формування обліково-аналітичної системи фінансової та управлінської звітності на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Т.6 №47. С. 198–217. DOI:<https://doi.org/10.55643/fcptp.6.47.2022.3867>

ҚАЗІРГІ ЕКОНОМИКАНЫ ЦИФРЛАНДЫРУ

Омарова А.Б., м.э.н., аға оқытушысы

*Л.Б. Гончаров атындағы Қазақ автомобиль-жол институты,
Алматы қ.*

Түйіндеме: Бұл мақалада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылатынын атап көрсеткен.

Цифрлық жаһандануға өту компаниялардың шығыны азырақ бизнес-модельдерді пайдалану арқылы халықаралық нарықтарға шығып, өздерінің халықаралық қызметін бұрынғыдан да тиімдірек жүзеге асыра алатынын білдіреді.